

Видовища

Еміль Верхарн

Переклад: Микола Терещенко

Там, де шантан лункий встає до неба,
Де крила простягла
Одноманітна і манлива мла,
Там розкриваються щовечора Вертепи.

І сяють балагани, мов герби;
Сонця горять серед блискіток тьманих;
І цимбалисти на гучних тимпанах
Видзвонюють під вигуки юрби.
Завісу піднято: кругом і сяйво й сміх,
І танцюристки, мов троянди ніжні,
З'являються й міняють пози різні,
І штучний кущ тремтить від руху їх.

І зали пишної яскравий світ,
І сяйво лож, і тінь балконів,
І бархат різьблених ослонів
Витягуються, мов живіт.

Кружляють тіл і стегон батальйони,
Кишать над рампою, вирують круг колони;
Трико і литки, плечі й кружева,
...Мов поїзд жаготи, де спереду поблідлі
Впряглися груди, звабливі при світлі, —
І скрізь білила потом залива.
Ось розкриваються обійми хтивих рук.
Щоб сяйво нагоди кільцем стягти
Навкруг;
І балерина ніжною стрункою
Здіймає пристрасть хвилюю чадною;
А інша жмурить очі, граючи стегном,
І корчиться, мов цькована тварина,
І світло рампи б'є в лице струмком,
І всіх жага знесилює причинна.

Гидке блюзнірство золота дзвінкого!
О, трутизна краси серед вогню п'яного!
Страшна примара зла
Мистецтва дивного, якому смерть прийшла!
О, радість, що співає і тремтить
Серед потворних ліній і здіймає хіть;
О, радість у потворстві насолоди,
Мов алкоголь для ока й для думок,
О, бідна радість, що шукає вроди
В огрядних запахах отруйливих квіток!

Була колись вона велична і ясна,
І мала світлий ум і стан стрункий вона,
І з нею йшли в танець і сонце й вітерець;
А гармонійне й радісне життя
Горіло в грудях, сповнене чуття.
Вона його прекрасним видихала;
Вона ніяких сумнівів не знала.
І зорі на світанку, і струмки в лісу,
Й тремтіння гомінке в зеленому гіллі, —
Душа її відбила всю красу,
Припавши поцілунком до землі.

Але тепер вона розпутна і стара,
Огидний лиже гріх, немов якась мара,
І культивує у садах потворних
Непевні кодекси законів ілюзорних,
Щоб відкидять і дико нищить їх.
Їй любе золото. А зненависний сміх,
Змагання до краси довічної ясної,
Що розкривається в зірках пори нічної!
І ось тепер в палацах гомінких,
Де з вікон ллється осяйних
Тривога,
Вона з'являється, потворна і убога.

Вона звабляє зорями своїх очей,
Манливим поглядом шукаючи розради;
Відбившись душею в тисячах грудей,
Щоб грішним полум'ям потворніш запалати
Вона простує до розваг нових,

І зовсім змінює свій лик.
І родиться нове: жінки і чоловіки
Знов тягнуться в її багно велике.
Де хтивий чад і каламутний дим
Здаються дивним сяєвом новим.
О, злочини й ганьба людей.
Що купчаться в міських туманах,
І виглядають з-за дверей
В театрах і кафешантанах!

Немов перлина, сцена сяє,
Емаль на мінареті грає,
І на терасі, й на дімку
Кружляє все в бурхливому танку,
Що в божевільнім темпі наростає;
Зриваючи цілунки й маючи грудьми,
Там баядери линуть із п'їтьми;
Тут арапчата з білими зубами,
З тюрбанами над чорними лобами,
З розкритими губами, мов срамота,
Повільно котяться у хвилях хоровода.
Дратують сурми, барабани б'ють,
І гомін флейт ласкавих чуть,
І зрештою — апофеоз:
Шалений літ, зневажливий стрибок
І тіла, й золота, і м'яса, і кісток,
Масних обіймів, безсоромних поз,
І голих торсів, і убрань опалих,
Мов кетяг зла серед квіток зів'ялих.
Оркестр стихає враз, і враз гримить,
І виє, і гуде, і стогне, і вищить;
Тужливі скрипки жалібно зітхають;
І, наче роздратовані та хтиві пси,
Рокочуть бурею мідяною баси;
Бажання в грудях пристрасні зростають,
І вже ніщо спинить не може хіть,
Що кличе взять, віддатись хоч на мить.

І північ б'є. І юрби йдуть
— Шантан закрито — чорним тротуаром.
І біля ліхтарів, що світло ллють

Червоним, наче м'ясо, жаром,
Жінки самців в тумані ждуть.

Джерело: Державне видавництво художньої літератури, Київ, 1946.

Переклад: Микола Терещенко